

Fehérvári vándorok

Hiteles hely – mindenhol, mindenkinek – így szól a MKE Székesfehérvár városában megtartott 51. Vándorgyűlésének címe. Amikor az érdeklődő először olvassa ezt a mondatot, kicsit rejtélyesnek tűnik a benne rejlő tartalom. A Vándorgyűlés 2- 4 napja azonban meggyőzően igazolta a címválasztás helyességét, fontosságát és jelentőségét éppen ebben a szép városban!

Az 51. Vándorgyűlés nyitó plenáris ülését abban a Vörösmarty Színházban tartották, amelynek 1874-es felavatásakor Laborfalvy Róza mondta el Jókai Mór köszöntőjét. A szép eklektikus épületben a második világháború komoly károkat okozott, amely után szinte újjá kellett építeni. Ez a munka a jelentős korszerűsítéssel együtt 1962-re készült el.

Barátné dr. Hajdu Ágnes, az MKE elnöke a vándorgyűlés címére utalva elmondta: Székesfehérvár, a középkori társas káptalan az első hiteles hely volt az országban. Egyúttal az ország első „történelmi fővárosa”: ezt a kifejezést sokszor hallottuk még a következő napokban a büszke helyiektől. Az elnöki beszéd kitért még a felhasználóknak biztosított dokumentumok hitelességére, a könyvtárosok felelősségére abban, hogy „mindenhol, mindenkinek” biztosítanunk kell a hálózatok fejlesztését, a hozzáférés és a használat lehetőségét.

A Vándorgyűlés résztvevőit barátsággal köszöntötte a város polgármestere, Dr. Cser-Palkovics András, aki a hitelesség eredendő helyének nevezte az ország történelmi fővárosát.

A szervezők nevében Buriánné Tarró Edit a Vörösmarty Mihály Könyvtár igazgatója üdvözölte a vendégeket.

Ezután következett Hermann Róbert professzor, történész előadása a történelmi hitelességről, a hiteles történetírásról. „Holnaptól minden másképp volt” – ez a római mondás vezette fel a téma komolyságához mértén rendkívül szellemes, érdekes, sok-sok humorral és rengeteg példával tarkított igen élvezetes előadását. Mit lehet tenni a történésznek a hitelesség érdekében? A szakember válasza 4 pontban: felkutatni, publikálni az eseményeket, saját kontextusban értelmezni az ismeretanyagot, ne csak saját magunkat olvasni és végül: legalább tudatosan nem hazudni.

A plenáris ülés programja ezután a díjak átadása volt.

A Fitz-díjat kapott könyvek:

H. Molnár Katalin: Lamping József 1881-1939: a századeleji Kaposvár építésze. Takáts Gyula Megyei Könyvtár, Kaposvár kiadása.

Fodor Veronika: Szentivánéji álom. Holnap Kiadó. Meseváltozat Szimoniden Hajnalka képivel. / Operamesék sorozat része/.

A magyar politikai karikatúra története /1848-1989/. Szerk. Tamás Ágnes. Országház Kiadó

Az év fiatal könyvtárosa díjat Bors Anikó kapta, aki a Statisztikai Hivatal munkatársa.

Sor került az MKE emlékérmek, a Füzéki emlékérem, a Kertész Gyula-díj, valamint az MKE emlékérmek átadására és a már nem aktív egyesületi tagok kitüntetésére.

A szakmai konferencia a következő nap reggelén kisplenáris üléssel folytatódott.

Szendi Attila /Miskolci Egyetemi Könyvtár/, az integritás szemlélet könyvtári vonatkozásairól beszélt: a fogalom használata eltér annak hétköznapi jelentésétől. Intézményeinkben a szabályozott, célszerű, elvek és értékek alapján való működést jelenti. Tapasztalatok alapján a könyvtárak jellemzően szabályszerűen működnek, ritka a korrupció és az egyéb szabályok be nem tartásának gyakorlata.

Sörény Edina a Minisztérium osztályvezetője ezután a könyvtári stratégia felé vezető utat tekintette át, majd a 2020-24 közötti „Digitális kor” főbb jellemzőit vázolta fel. Ezek: a hosszútávú, fenntartható és innovációs fejlesztés, felhasználóközpontú versenyképes szolgáltatás, a könyvtárak társadalmi szerepvállalásának erősítése, közösségfejlesztési programok, a könyvtárosi szaktudás folyamatos megújítása, a Web 1.0-tól a Web 4.0-ig eljutni.

A szekcióülések a szokások szerint több csoportban, több helyszínen folytak, és ismét a bőség zavarával nehezítették az érdeklődők választását.

A Helyismereti Szekció egy igen izgalmas film bemutatásával és a hozzá kapcsolódó beszélgetéssel indította programját stílusosan a patinás Magyar Király szálloda „trónterem” nevű különtermében. Burján Zsigmond már három filmet készített Fehéredő múlt összefoglaló címmel Székesfehérvár Árpád-kori szerepéről, központjában a közelmúltban elhunyt régész professzorral, Siklósi Gyulával. Mostani: Az utolsó szó jogán /Siklósi Gyula emlékére/ című filmje a negyedik a témában, amely összefoglalja a kiváló szakember immár lezárult életművét, és más szakterületek /történész, antropológus stb./képviselőivel megvitatta annak eredményeit.

A film bemutatja a legújabb, a Bazilikában és körülötte jelenleg is folyó régészeti feltárások eredményeit. Megtudjuk a filmből, hogy az előző nyáron a Bazilika mellett előkerült pillérek és falak egy korabeli fedelmi vár részei lehettek. Azóta több helyen találtak igazoltan 11. századból származó leleteket a korabeli városfal maradványaiból. Megdöbbentőek azok a felvételek, amelyek a Bazilikában jelenleg is folyó ásatásokat mutatják be felülnézetből. A bazilika teljes padlózata több méteres mélységben felbontva ad helyet a régészet szakembereinek. A helyi muzeológusok szerint még kb. két évig tartanak a munkák, így addig a templom nem lesz látogatható.

Az újabb kutatások bizonyított adatai szerint már biztosan tudható, hogy a jelenlegi Bazilika alatt és közvetlen környezetében Géza fejedelem egykori várkastélyát és temetkezési bazilikáját tárták fel, amely hely most is a város legmagasabb pontja. Ez a felfedezés egyúttal választ ad arra a kérdésre is, hogy István király saját templomát, amely a jelenlegi Romkert területén helyezkedett el, miért nem a város kiemelt, legmagasabb pontjára telepítette. Azért, mert az a hely már foglalt volt édesapja, Géza fejedelem számára! Fontos volt azonban az is, hogy az államforma váltását István végezte el, nem Géza. Ezt a lényeges változást a külsőségekkel is jelezni kellett. Országalapító királyunk saját nagyratörő terveit úgy érvényesítette, hogy templomát az alacsonyabb fekvés ellenére is magasabbra építtette Géza fejedeleméhez képest. Így egyszerre érvényesült apja iránti tisztelete és saját ambíciója. Székesfehérvár minden tekintetben kimeríti a középkori magyar főváros fogalmát, Bécsnél, Prágánál nagyobb város volt akkor. A „Fehérvári jog” pedig bizonyítja, hogy a város a kezdetektől mintául szolgált a többi magyar város számára.

Különösen izgalmas szekció-programot sikerült összeállítani „Az én könyvtáram projekt”-nek ebben az évben. Hatalmas érdeklődés és siker kísérte Dr. Fűzfa Balázs irodalomtörténész előadását az „Élményközpontú irodalomtanítás a 21. században” címmel. Az ismert szakember a témát régóta kutatja és a gyakorlatban is alkalmazza a legkülönbözőbb területeken, az egyetemi oktatás és kutatás mellett például Ő irányította Jordán Tamással több éven át a középiskolások csoportos versmondását, „Nagy versmondás” címmel, több ezer fiatal aktív közreműködésével. Részt vett a „12 legszebb magyar vers” kiválasztásában. A nyelvet az emberiség legnagyobb találmányának tartja, a kreativitást pedig elengedhetetlennek az irodalom élményszerű, eredményes oktatásában. Erre a sokoldalú kreativitásra rengeteg példát, ötletet mutatott be, tankönyveket írt, már a mobil-applikációk készítése is eszközei közé került. Arany János Évnapra című költeményét a számmisztika segítségével elemezte nagyon szellemesen és humorosan. Meglepő bejelentése szerint a Facebookot József Attila fedezte fel, Karinthy Frigyes Láncszemek című novellája alapján!

Ezután egy újabb karizmatikusnak nevezhető előadó következett: Steigervald Krisztiánnal, az ismert generációkutatóval Farkas Ferenc moderátor folytatott igen izgalmas beszélgetést.

A szekció utolsó programja pedig igazi újdonság tartalmában és formájában egyaránt. Alba-barangoló – kultúrséta a városban okoseszközökkel címmel újszerű városnéző séta valósult meg a szegedi Somogyi-könyvtár munkatársainak ötlete és mintaprogram-fejlesztése alapján. Kukkonka Judit nem tudott jelen lenni, ezért video-üzenetben vázolta fel a program előkészítését, majd Piri Ildikó a helyszínen irányította a megvalósítását. Domoszlai Krisztina mintaprogram-kipróbáló könyvtáros a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár munkatársa a helyszín jó ismerőjeként segítette a sikeres programot. A túrán körülbelül 30 érdeklődő vett részt, jó hangulatban ismerkedtek a város 13+ 1 nevezetességével. A QR – kódos, totós játék megfejtése „Az én könyvtáram” volt. A játék jó megoldói között pendrive ajándékokat sorsoltak ki.

Az idei vándorgyűlés megszokott szekciói között volt egy újdonság: a „A szombathelyi Alma Mater – emlékek és kötődések” címmel. A magyar könyvtárosképzés egyik fontos intézménye szervezte a kerekasztal-beszélgetést egykori diákjai és tanárai számára.

A vándorgyűlés programjának része volt az a flashmob, amelyen könyvtárosok a belváros utcáján két alkalommal együtt énekelték az Olvasni jó című gyerekdalt, betűkből rakva ki ugyanezt a n mondatot. Az éneklés valóban nagy csődületet hozott össze, amelynek végén egy helyi zenekar városukról szóló dalát adta elő. Kedves refrénje így hangzott. „Tárt karokkal vár Székesfehérvár”.

A könyvtárakat támogató szakmai kiállítás résztvevői elsősorban a könyvtári technológia digitális, smart- és cloud /felhőalapú/ rendszereinek újdonságait mutatták be.

A hagyományoknak megfelelően a szervezők most is biztosítottak színvonalas szabadidős programokat a vándorgyűlés résztvevői számára. A nulladik nap estéjén a lenyűgöző szépségű, kiváló akusztikájú Ciszteri templomban a helyi Vox Mirabilis Kamarakórus adott szép koncertet elsősorban vallásos énekekből álló Gloriosa című műsorukkal, utalva már megjelent hasonló című CD-jükre.

A második estén a Vörösmarty Színházba invitáltak bennünket az Alba Regia Táncegyüttes műsorára. Mozdatlan legendák című táncjátékukkal nem mindennapi utazásra hívták a nézőket, megmutatták Székesfehérvár történetét táncokon keresztül: megelevenedett Szent István, Mátyás király kora, a reformkor ideje. Megmutatták a török kor városát, amikor a még kis lélekszámú településen az átalakított templomok mellett egyszerre hat helyen lehetett minaretet látni a törökök számára sebtében átalakított keresztény templomok mellett. /Azt a korabeli rajzot, amelyen látható a hat minaret képe, több helyen is láttuk a városban, még szállásunk folyosóján is.../ Megelevenítették a város ismert történelmi figuráit: Mujkót /Mátyás király állítólagos bolondja/, Varkocs Györgyöt, a bátor és önfeláldozó hőst és Petőfi Sándort, akiket szobor alakban láthatunk a városban sétálva. A sokműfajú táncjáték korhű jelmezekkel, változatos zenével, sok szép képpel, vetítéssel, profi táncokkal, igazi ösztönművészeti produkcióval mutatta be a város történelmének fordulópontjait.

A helyi könyvtárosok szerveztek számunkra látogatást az Egyházmegyei Könyvtárba, ahol a régi könyves ismeretekkel felvértezett könyvtáros mutatott be néhányat a bőségesen megtalálható ritka, régi könyvek közül.

A Szent István Király Múzeum munkatársa pedig városi sétán mutatta be a legfontosabb látnivalókat. Kiinduló pont az ismert „Országalma” emlékmű, a város jelképe volt. Megtudtuk, hogy az alkotás hivatalos neve „Fehérvári jog”, amely a magyar történelem első városát jelöli meg, amely szabadságjogot kapott. Latin felirata magyarul: „Fehérvár szabadságjogait Szent István adományozta”.

Meglátogattuk a Ciszteri templom sekrestyéjét a rokokó faragóművészet remekeivel, a közelmúltban felállított órajátékot a régi zenére felvonuló magyar királyokkal, királynékkal, szentekkel, harangjátékkal és csillagórával. Sétánk során szobrokat, épületeket, udvarokat látogattunk, miközben kísérőnk a hozzá tartozó történeteket mesélte el. A séta végén, már záróra után kinyitotta számunkra a Romkertet, /Nemzeti Emlékhelyet/ ahol meglátogattuk az államalapító király mauzóleumát a már évszázadok óta üres szarkofággal és az épületben 1938-39-ben készült lenyűgöző méretű és szépségű Aba-Novák falfestményeket /seccókat/.

A vezetett sétát ki-ki ideje és érdeklődése szerint kiegészíthette még sok egyéb látnivaló felkeresésével. Érdekes volt meglátogatni a Deák-gyűjteményt, amelyet egy helyi műgyűjtő, Deák Dénes adományozott városának. Mednyánszky, Rippl-Rónai, Gulácsy, Egry, Czóbel, Ferenczy Béni, Márffy Ödön és sok más kiváló alkotó műveivel találkozhatunk egy szépen megrendezett, otthonos kiállításon a gondosan felújított régi épületben.

A látnivalók között szerepelt a Fekete Sas Patikamúzeum, a Szent István Király Múzeum történeti kiállítása, a korona hiteles másolata és az Aba-Novák freskók a Városházán, a Babamúzeum, a Boryvár vagy a Palotavárosban megőrzött skanzen. Feltűnően sok szoborral, köztéri plasztikával találkoztunk utcákon-tereken, a magyar történelem nagy alakjai mellett költők, művészek és hétköznapi figurák megformálásával is. Láthattunk virágórát, zenepavilont, néhány szép szecessziós épületet, sok vonzó belső udvart, árkaos épületeket. Székesfehérvár igazi sétáló város!

A Budenz-ház a székesfehérvári Ybl-család /Ybl Miklós családja/ egykori otthonában mutatja be értékes bútorait, iparművészeti tárgyaikat, és képzőművészeti gyűjteményük jeles darabjait: Székely Bertalan, Csók István, Vaszary, Rudnay és még sok más alkotó műveit: festményeket és plasztikáikat. A hófehér, belső udvaros, nyitott lépcsős középkori eredetű idilli házban nagyon kedves, személyre szóló és értő vezetést kap a betévedő látogató.

A Megyeház utcában álló Régi Megyeháza középkori eredetű épülete a város egyik legjelentősebb műemléképülete, jelenleg az Új Magyar Képtár gyűjteményének ad otthont. Láthatók benne a 20. századi magyar képzőművészet ma már klasszikusnak számító képviselői: Vajda Lajos, Korniss Dezső, Bálint Endre, Gyarmathy Tihamér és mások. A kiállítás tartalmaz meglehetősen nagyszabású képeket és szokatlan, érdekes plasztikákat is. /A múzeumban volt 1963-ban az a legendás Csontváry-kiállítás, amely a sok évtizedes hallgatás után elindította a festőt az újra felfedezés útján. /

A vándorgyűlés utolsó napja a környékbeli kirándulásoké volt. A Tác-Gorsium útvonal első állomása Szabadbattyány volt, ahol megtekinthettük a Kula-tornyot. Az épület annak a már elpusztult palánkvárnak volt a tornya, amelyet a 14. században királyi vámhelyként építettek a Sárvíz folyó egyetlen természetes átkelőhelyén. A három emeletes, masszív, kőből épült gótikus lakótorony kiállta az idők próbáját a középkortól a török korszakon túl is. A település közelében találták meg Pannónia eddig ismert legnagyobb késő római kori villáját. A hatalmas /13 ezer négyzetméteres/, fényűző épület magas rangú személyé lehetett. Valószínű, hogy a község határában megtalált Seuso-kincsek is a palota tulajdonosához kötődtek. Mindezekről láthattunk igen érdekes kiállítást szakszerű vezetéssel a kevésbé ismert emlékhelyen.

Gorsium Magyarország egyik legjelentősebb római kori romterülete. A közel 200 hektáros régészeti park volt katonai tábor, védelmi vonal, császárkultusz és tartománygyűlés székhelye, majd jelentős egyházi központként Szent Kerület /Area Sacra / épült a helyére. Később Herculia néven provincia székhelyeként szolgált. Az évtizedek óta tartó gondos feltárás után láthatók a különféle történelmi korok emlékei: szentélyek, paloták, lakóházak, hatalmas Fórum, Augustus császár temploma.

Egy később épült ókeresztény bazilikát is feltártak. A hatalmas ásatási terület még sok munkát ad a kort kutató régészek számára. A látogatók pedig az emlékek megtekintése után bemutatót láthattak a korabeli öltözködési-és harci kellékekből, mindezeket akár fel-és ki is lehetett próbálni...

A kirándulás stílusos lezárásaként a közeli vendéglőben felszolgált római ételekből összeállított „lakomán” vehettek részt a látogatók, szigorúan Acipius eredeti receptjei alapján...

Ez történt Székesfehérváron, július 2-5-ig, a MKE 51. Vándorgyűlésén. A vándorló könyvtárosok következő találkozóját 2020-ban Budapesten rendezik meg, a Közsolgálati Egyetem campusán.